

СТАН РОЗВИТКУ ТА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ АГРОБІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

А. О. ДЮКАРЕВ, здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти (доктор філософії)

Уманський національний університет

Досліджено стан розвитку та ефективність підприємницької діяльності суб'єктів агробізнесу України в умовах воєнного часу. Встановлено, що агропромисловий сектор зберігає ключову роль у національній економіці, формуючи значну частку ВВП та більшість надходжень іноземної валюти, незважаючи на масштабні збитки, завдані повномасштабним вторгненням. Проаналізовано основні показники сільськогосподарського виробництва: загальний обсяг рослинницької продукції скоротився порівняно з попереднім роком, водночас аграрії розширили посівні площі під зерновими, що свідчить про збереження виробничого потенціалу галузі. Визначено, що структура експорту залишається сировинно орієнтованою, при цьому географія поставок суттєво диверсифікувалась на користь ринків Азії, Африки та Близького Сходу. Охарактеризовано операційні виклики галузі: логістичні обмеження, критична нестача робочої сили, кліматичний тиск і обмежений доступ до фінансування. Досліджено стратегічні напрями розвитку: адаптацію до стандартів ЄС у рамках переговорів про вступ, модернізацію логістичної та переробної інфраструктури, розбудову мультимодальних транспортних ланцюгів. Встановлено, що конкурентоспроможність сектору дедалі більше визначається управлінням складністю та цифровізацією, а не лише масштабом виробництва.

Ключові слова: агробізнес, агропромисловий сектор, підприємницька діяльність, воєнна економіка, ефективність виробництва, експорт, логістика, євроінтеграція, стійкість, інфраструктура.

Постановка проблеми. Агропромисловий сектор України функціонує в умовах безпрецедентного поєднання викликів: повномасштабна війна, кліматична нестабільність, логістичні обмеження та необхідність одночасної адаптації до стандартів європейського ринку формують якісно нове операційне середовище для суб'єктів агробізнесу. За цих умов оцінка реального стану підприємницької діяльності в галузі набуває особливої наукової та практичної значущості, оскільки традиційні підходи до аналізу ефективності не враховують специфіки воєнної економіки. Попри збереження Україною позицій одного з провідних світових експортерів сільськогосподарської продукції, внутрішні виробничі та фінансові показники агропідприємств зазнають суттєвого тиску, а стратегії їхнього розвитку потребують переосмислення в контексті євроінтеграційних процесів та довгострокової відбудови галузі.

Аналіз останніх досліджень. Питання ефективності та розвитку підприємницької діяльності в аграрному секторі України висвітлюються у працях багатьох вітчизняних науковців. Зокрема, І. Крюкова та С. Степаненко досліджували ефективність агробізнесу крізь призму концепції сталого розвитку, доводячи, що відповідальна економічна, соціальна та екологічна поведінка суб'єктів господарювання безпосередньо впливає на їхню результативність [1]. М. Рибак систематизувала фактори розвитку підприємництва в Україні та узагальнила світовий досвід оцінки його ефективності [2]. Н. Зеліско та О. Васирина розглядали агробізнес як прогресивну форму організації виробництва, акцентуючи на ролі інноваційної моделі розвитку та інвестиційної активності як визначальних рушіїв галузевої трансформації [3]. Е. Савицький обґрунтував необхідність підвищення інноваційності підприємств агробізнесу та розкрив особливості інноваційної діяльності провідних агрохолдингів [4]. О. Ковбаса та А. Максичка оцінили внесок малих підприємств у загальногалузеві показники ефективності, виявивши специфіку їхнього організаційно-економічного функціонування [5], а у подальших дослідженнях О. Ковбаса окреслив перспективні напрями підтримки аграрного підприємництва з урахуванням впливу воєнних дій на стан галузі [6]. Разом із тим, питання комплексної оцінки ефективності агробізнесу в умовах повномасштабної війни, стратегічної адаптації до євроінтеграційних вимог та модернізації логістичної інфраструктури залишаються недостатньо дослідженими, що й обумовлює актуальність цієї роботи.

Методика досліджень. У процесі дослідження використано сукупність методів наукового пізнання, відібраних відповідно до предмету та завдань роботи. Абстрактно-логічний метод застосовано для узагальнення теоретичних положень щодо функціонування агробізнесу в кризових умовах. Метод економічного аналізу уможливив оцінку виробничих результатів, експортних показників та фінансового стану підприємств галузі. Графічний та табличний методи використано для наочного відображення динаміки ключових індикаторів ефективності. Метод порівняння дозволив встановити відхилення фактичних показників від прогнозних орієнтирів та виявити галузеві тенденції. Інституційний підхід застосовано при дослідженні механізмів державної підтримки та регуляторного середовища, в якому функціонують суб'єкти агробізнесу.

Метою статті є комплексна оцінка стану та ефективності підприємницької діяльності суб'єктів агробізнесу України в умовах воєнного часу, а також визначення стратегічних напрямів розвитку галузі в контексті євроінтеграції та післявоєнного відновлення.

Результати досліджень. Агропромисловий сектор України продовжує демонструвати надзвичайну стійкість, незважаючи на безпрецедентні виклики воєнного часу, зберігаючи свою ключову роль у національній економіці: у 2025 році на його частку припадатиме 17 % ВВП та майже половина надходжень іноземної валюти. З лютого 2022 року сектор зазнав збитків на суму понад 100 млрд доларів, включаючи значні пошкодження сільськогосподарських угідь внаслідок бойових дій, руйнування портової інфраструктури та значні перебої у

традиційних експортних маршрутах. Незважаючи на ці серйозні обмеження, український агробізнес зберіг основні виробничі потужності та стратегічно адаптувався, що дозволило країні залишатися серед провідних світових експортерів сільськогосподарської продукції до 2026 року [7].

Показники сільськогосподарського виробництва за 2025 рік свідчать про неоднозначні результати сектору в умовах війни: загальний обсяг виробництва знизився на 6,8 % у порівнянні з попереднім роком і склав 93,2 % від рівня 2024 року. Виробництво рослинницької продукції досягло 92,5 % від обсягу попереднього року, тоді як тваринництво показало кращі результати – 95,9 %. Загальний обсяг виробництва рослинницької продукції склав 73 млн метричних тонн, у тому числі 57,6 млн тонн зернових та бобових культур із середньою врожайністю 5,08 тонн з гектара, 17,3 млн тонн олійних культур, 23,5 млн тонн кукурудзи та 9 млн тонн соняшнику. Примітно, що фермери розширили посівні площі, незважаючи на виклики воєнного часу, причому площі під зерновими та бобовими культурами збільшилися майже на 7 % за рахунок додавання приблизно 460 000 гектарів. Детальну розбивку обсягів виробництва за основними культурами та ключові виробничі виклики представлено нижче (табл. 1) [8].

Табл. 1. Показники виробництва основних сільськогосподарських культур у 2025 році та ключові проблеми

Тип культури	Виробництво у 2025 році (млн тонн)	Зміна посівних площ	Основні виклики
Зернові та бобові	57,6	+7 % (~460 тис. га)	посуха, нестача добрив
Кукурудза	23,5	+12 %	нестабільні погодні умови
Пшениця	22,5	+7 %	затримки збору врожаю
Олійні культури (разом)	17,3	змішані зміни	soя –23 %
Соняшник	9,0	стабільно	регіональна посуха

Наведені у таблиці 1 дані про обсяги виробництва набувають ще більшої аналітичної ваги в контексті зовнішньоекономічних показників, адже від структури врожаю безпосередньо залежить і структура експортних потоків. Обсяг експорту у 2025 році склав приблизно 22,5–22,6 млрд доларів, що на 8,8 % менше, ніж у 2024 році, але все одно становить 56,1 % від загального обсягу експорту товарів України. Структура експорту залишається сильно зміщеною в бік сировини, причому експорт зерна у першому півріччі 2025/26 маркетингового року становив 7,8–7,9 млн тонн пшениці, 1,3 млн тонн ячменю та 5 млн тонн кукурудзи. Напрямки експорту значно змінилися: частка ЄС знизилася до 47,5 % (10,7 млрд доларів) через логістичні проблеми та

регуляторні обмеження, тоді як ринки Азії, Африки та Близького Сходу набули більшого значення, оскільки українські експортери диверсифікують географію своїх поставок.

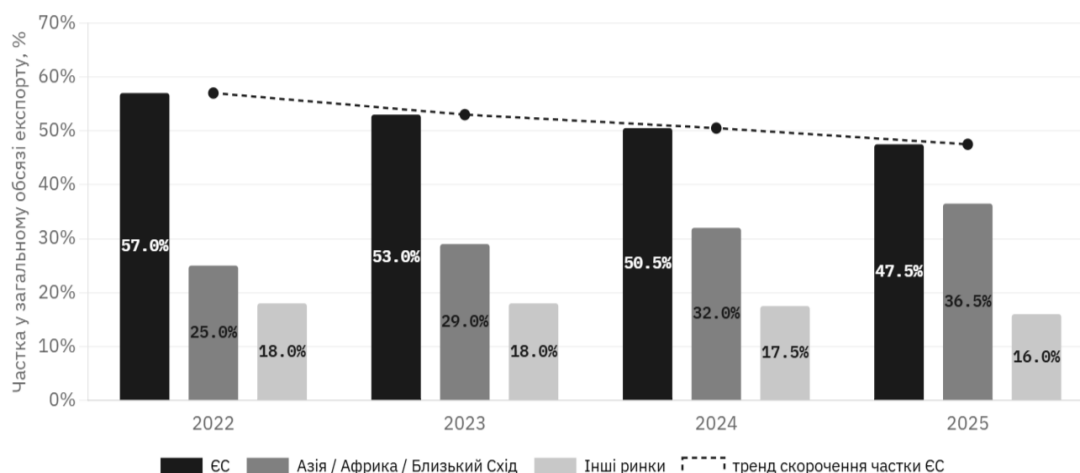

Рис. 1. Географічна структура агроекспорту України, 2022–2025 рр., %

Операційне середовище залишається суттєво обмеженим численними викликами воєнного часу, які продовжують випробовувати стійкість та адаптивність сектору. До критичних проблем належать перебої в логістиці, оскільки підприємства відходять від чорноморських портів через постійні загрози безпеці, девальвація валюти, часті відключення електроенергії, нестача робочої сили, що перевищує 20 % серед сільськогосподарських компаній, підвищені процентні ставки та суттєво обмежений доступ до фінансування. Кліматичний тиск ще більше посилює ці труднощі: підвищення температури на 1,2 °C за три десятиліття спричиняє посуху в південних регіонах та погіршує стан водних ресурсів. З огляду на 2026 рік, відновлення та сталий ріст значною мірою залежатимуть від прогресу інтеграції до ЄС, стратегічних інвестицій у кліматично стійкі системи землеробства, модернізації інфраструктури та розвитку енергетичної автономії сільськогосподарських підприємств. Сукупність означених структурних обмежень безпосередньо відображається на фінансово-господарській діяльності агропромислових підприємств, що обумовлює необхідність детального аналізу їхніх операційних результатів у розрізі поточного маркетингового року [7].

Так 2025/26 маркетинговий рік демонструє складну картину ефективності агропромислових підприємств, оскільки результати збору озимих культур станом на березень 2026 року ще формуються. Посів озимої пшениці на кінець листопада 2025 року був завершений на 97 %, але стан посівів на ранніх стадіях був оцінений лише на 38–48 % як добрий/відмінний, що є другим найнижчим показником за всю історію спостережень і значно нижчим за рівні 2024/25 року. Ця негативна рання оцінка викликає занепокоєння щодо потенційного впливу на врожайність, хоча історичні дані показують слабку кореляцію між оцінками до періоду спокою та кінцевими результатами збору врожаю. Для порівняння, у попередньому сезоні 2024/25 виробництво озимої пшениці становило приблизно

1,36 млрд бушелів, причому саме озима пшениця дала 1,40 млрд бушелів з 37,2 млн акрів посівів при врожайності 53,3 бушелів з акра [8].

Прогнози виробництва кукурудзи на сезон 2025/26 демонструють значне підвищення ефективності, а рекордні показники продуктивності сприяють прибутковості підприємств. Виробництво досягло історичного рівня 17,0–17,02 млрд бушелів, що було підтримано розширенням площі посівів до 91,3 млн акрів – найвищого показника з 1933 року – та рекордною врожайністю 186,5 бушелів з акра, що стало третім поспіль роком підвищення врожайності. Однак прогнози на 2026 рік вказують на потенційне скорочення до 15,8 млрд бушелів та зменшення площ до 95 млн акрів через тиск надлишкової пропозиції [9].

Табл. 2. Показники ефективності виробництва основних сільськогосподарських культур у 2025/26 маркетинговому році

Тип культури	Результати 2025/26 МР	Основні показники	Зміна порівняно з попереднім роком
Кукурудза	рекордне виробництво	17,02 млрд бушелів, 186,5 буш./акр	третій рік поспіль зростання врожайності
Озима пшениця	невизначені перспективи	38–48 % посівів у доброму/відмінному стані	нижче рівня 2024/25 року
Соя	змішані результати	4,26 млрд бушелів, 53 буш./акр	рекордна врожайність, але менший загальний обсяг виробництва
Ячмінь	обмежені дані	відзначено підвищення врожайності	точні дані відсутні

Погодні умови стали одним із визначальних чинників ефективності агропромислових підприємств у сезоні 2025–2026 років. Спека та посуха призвели до зниження світових врожаїв ячменю, кукурудзи та пшениці на 4–13 % порівняно з кліматично нейтральними умовами, причому потепління та сухість повітря впливають майже на всі основні сільськогосподарські регіони. Прогнозується, що «кукурудзяний пояс» США зазнає найпрохолоднішої весни за останні сім років та найсухіших умов за останні три роки, що створює ризик заморозків у травні, які можуть вплинути на сходження посівів та знизити врожайність. Дефіцит вологи в ґрунті викликає серйозну стурбованість: на початку 2026 року майже 75 % території США стикаються з посухою, що залишає фермерів без вологи в підґрунті та створює значні ризики пересадки [10].

Сектор агробізнесу України зазнає фундаментальної трансформації у напрямку відповідності стандартам ЄС у рамках поточних переговорів про вступ, успішно пройшовши скринінг у трьох ключових розділах у 2025 році. Перехід передбачає створення комплексних законодавчих рамок для Спільної сільськогосподарської політики (CAP), включаючи механізми стратегічного планування, спеціалізовану платіжну агенцію та цифрові інструменти впровадження. Регіональні діалоги на початку 2026 року були зосереджені на практичній реалізації критично важливих нормативних актів, що охоплюють

ветеринарну медицину, добробут тварин, екологічні вимоги, санітарні та фітосанітарні заходи, а також стандарти належного сільськогосподарського та екологічного стану (GAEC). Цей процес приведення у відповідність вимагає значних інвестицій у модернізацію, включаючи оновлення засобів захисту рослин шляхом відмови від приблизно 100 препаратів, перегляд нормативних актів щодо кормових добавок та добрив, а також приведення у відповідність до екологічних стандартів «Натура 2000».

Сектор переробки сільськогосподарської продукції демонструє стійкість попри виклики, пов'язані з війною, зберігаючи високі показники завантаження потужностей у харчовій промисловості станом на кінець 2025 року та водночас вирішуючи критичні інфраструктурні потреби. Внесок сільського господарства у ВВП демонструє значну волатильність, сягаючи 222 171 млн грн у 3 кварталі 2025 року порівняно з 36 965 млн грн у 2 кварталі, при цьому прогнози на 2026 рік коливаються навколо 128 912 млн грн на тлі загальних прогнозів зростання ВВП на рівні 2–2,3 %. Механізми державної підтримки включають комплексні програми відновлення бізнесу, ініціативи інтеграції з ЄС для збільшення доходів та модернізації технологій, проекти енергетичної автономії та пакети багатонаціональної допомоги. Ці зусилля доповнюються пільговими кредитами, доступом до техніки завдяки підвищеному випуску машинобудівної продукції (9,1 % промисловості у 2025 році) та грантами від благодійних організацій для підвищення переробних потужностей та розвитку людського капіталу. Зведена характеристика основних напрямів стратегічного розвитку аграрного сектору та відповідних інструментів підтримки представлена нижче (табл. 3) [11].

Табл. 3. Основні напрями розвитку аграрного сектору України та стратегічні цілі на 2026 рік

Напрямок розвитку	Поточний стан	Механізми підтримки	Цілі на 2026 рік
Перехід до стандартів ЄС	3 розділи пройшли скринінг	€230 млн фінансування єс, 10-річний перехідний період	впровадження рамкової системи сар
Потужності переробки	високий рівень завантаження	пільгові кредити, гранти на техніку	зростання експорту продукції з доданою вартістю
Модернізація логістики	зростання залізничних перевезень на 11 %	моделі фіксованих тарифів, системи wms/tms	інтеграція мультимодальних перевезень
Відновлення інфраструктури	завантаженість портів 50 %	допомога союзників, децентралізовані системи	відновлення об'єктів, пошкоджених війною

Реалізація стратегічних напрямів, визначених у Таблиці 3, потребує, передусім, вирішення однієї з найбільш гострих системних проблем галузі – модернізації логістичної інфраструктури. Модернізація логістики є ключовим стратегічним пріоритетом, а цифровізація та мультимодальні транспортні ланцюги стануть головними факторами конкурентоспроможності у 2026 році. Галузь переходить від короткострокового оперативного управління до стратегічного довгострокового планування, впроваджуючи цифрові платформи для забезпечення прозорості та моніторингу в режимі реального часу, а також розробляючи інтегровані мультимодальні схеми, що поєднують залізничні, автомобільні, портові та морські перевезення. Обсяги залізничних перевезень зерна на початку березня 2026 року зросли на 11 % і перевищили 1 млн тонн, що свідчить про зростання довіри до морських коридорів та ефективність нової моделі «Укрзалізниці» з фіксованими тарифами на зернові вагони. Однак інфраструктурні виклики залишаються, зокрема – навантаження на пропускну здатність портів, які працюють на рівні близько 50 % завантаження, та постійні затори на західних прикордонних переходах, що призводить до подовження термінів доставки та збільшення витрат на простої, які вимагають постійних інвестицій та оптимізації [12].

Модель оцінки операційної стійкості агропідприємства. З метою кількісної оцінки адаптаційного потенціалу агропідприємств в умовах воєнного часу авторами запропоновано Індекс операційної стійкості агропідприємства (ІОСА):

$$\text{ІОСА} = (V_{\text{exp}} / V_{\text{pre}}) \times (1 - L_{\text{risk}}) \times K_{\text{adapt}}$$

де: V_{exp} – фактичний обсяг виробництва / експорту у воєнний період; V_{pre} – базовий (довоєнний) обсяг; L_{risk} – коефіцієнт логістичного ризику (0–1), що відображає частку порушених маршрутів; K_{adapt} – коефіцієнт адаптації (0–1), що враховує диверсифікацію ринків збуту та модернізацію інфраструктури.

Інтерпретація значень ІОСА: при $\text{ІОСА} > 0,7$ – висока стійкість; $0,4\text{--}0,7$ – середня; $< 0,4$ – критична залежність від зовнішніх шоків. За даними 2024–2025 рр., при $V_{\text{exp}}/V_{\text{pre}} = 0,932$; $L_{\text{risk}} = 0,20$; $K_{\text{adapt}} = 0,78$ – $\text{ІОСА} \approx 0,58$, що відповідає середньому рівню стійкості та підтверджує необхідність подальшої стратегічної модернізації.

Перехід від моделей, орієнтованих на виживання, до системних підприємницьких моделей відображає зрілість сектору, незважаючи на поточні інфраструктурні виклики та гостру потребу в інвестиціях у пошкоджені війною об'єкти. Ринковий консенсус підкреслює, що стійкість зараз визначається управлінням складністю, а не розміром компанії, позиціонуючи інвестиції в логістичну інфраструктуру та цифровізацію як фундаментальні елементи системного розвитку сільськогосподарського сектору. Агрспільнота прагне стратегічної підтримки, включаючи перехідні періоди тривалістю щонайменше 10 років після вступу до ЄС, доступ до структурних фондів ЄС, поетапне впровадження, починаючи з експортерів, та повну лібералізацію для відповідних продуктів з метою забезпечення конкурентоспроможності. Цей системний підхід у поєднанні з інвестиціями в модернізацію зерноосховищ, іригаційних систем та

потужностей з переробки з доданою вартістю дозволяє українському агробізнесу зберегти прогнозовані провідні позиції у світових рейтингах за ключовими культурами, одночасно формуючи довгострокові стійкі конкурентні переваги.

Висновки. Агропромисловий сектор України демонструє здатність зберігати виробничий та експортний потенціал навіть в умовах повномасштабної війни, що свідчить про глибоку інституційну та операційну стійкість галузі. Разом із тим, результати проведеного дослідження засвідчують, що ця стійкість є радше захисною реакцією на надзвичайні обставини, аніж свідченням системної ефективності – структурні дисбаланси, сировинна орієнтація експорту та логістична вразливість залишаються невирішеними проблемами, які обмежують довгострокову конкурентоспроможність галузі. Подальший розвиток агробізнесу в Україні неможливий без переходу від моделі адаптивного виживання до моделі стратегічного зростання. Це передбачає цілеспрямовані інвестиції у переробну інфраструктуру, цифровізацію управлінських процесів та розбудову мультимодальних логістичних ланцюгів, здатних компенсувати обмеження традиційних експортних маршрутів. Євроінтеграційний вектор при цьому виступає не лише регуляторним зобов'язанням, а й реальним каталізатором модернізації – доступ до інструментів спільної аграрної політики ЄС відкриває принципово нові можливості для технологічного оновлення та підвищення доданої вартості вітчизняної сільськогосподарської продукції.

Отже, стійка конкурентоспроможність українського агробізнесу у середньостроковій перспективі визначатиметься не стільки обсягами виробництва, скільки якістю управлінських рішень, глибиною технологічної модернізації та спроможністю галузі інтегруватися у глобальні ланцюги доданої вартості на якісно вищому рівні.

Література:

1. Kryukova I., Stepanenko S. Efficiency of domestic agrobusiness in prisms of priorities of sustainable development. *Agrosvit*. 2022. № 9–10. С. 3. <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2022.9-10.3>
2. Рибак М. Оцінка ефективності та факторів розвитку підприємницької діяльності в Україні. *Економіка та суспільство*. 2022. № 45. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-45-72>
3. Zelisko N., Vasylyna O. Current trends of development and functioning of agrarian business in Ukraine. Вісник Львівського національного аграрного університету. *Економіка АПК*. 2021. Вип. 28. С. 126–130. <https://doi.org/10.31734/economics2021.28.126>
4. Савицький Е. Сучасні реалії інноваційного розвитку підприємств агробізнесу в Україні. *Економіка та суспільство*. 2021. № 31. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-31-56>
5. Ковбаса О., Максичка А. Сучасний стан розвитку малого підприємства в аграрному секторі економіки України. *Економіка та суспільство*. 2024. № 61. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-26>
6. Ковбаса О. Розвиток підприємницької діяльності в аграрному секторі економіки України. *Економіка та суспільство*. 2024. № 62. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-69>

7. 17% ВВП і половина валютної виручки: агросектор підтверджує ключову роль у 2025 році. Agravery. [Електронний ресурс]. URL: <https://agravery.com/uk/posts/show/17-vvp-i-polovina-valutnoi-virucki-agrosektor-pidtvverdvue-klucovu-rol-u-2025-roci>
8. Агровиробництво України у 2025 році: результати сезону та порівняння з ЄС. Міністерство економіки України. [Електронний ресурс]. URL: <https://me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=ca05b9f6-c5ea-4bd3-8b88-0dc46379fdfd&title=AgrovirobnitstvoUkrainiU2025-Rotsi-RezultatySezonuTaPorivnianniaZies>
9. Feed Outlook: January 2026 (FDS-26a). Washington, DC : Economic Research Service, USDA, 2026. [Електронний ресурс]. URL: https://ers.usda.gov/sites/default/files/_laserfiche/outlooks/113683/FDS-26A.pdf
10. Rising heat and dry air cut global crop yields. Stanford Report. 2025. 5 May. [Електронний ресурс]. URL: <https://news.stanford.edu/stories/2025/05/global-crop-yields-climate-change-research>
11. Ukraine GDP from agriculture. Trading Economics. [Електронний ресурс]. URL: <https://tradingeconomics.com/ukraine/gdp-from-agriculture>
12. Export logistics reset 2026: rail tariffs, capacity pressure and new trade reality. UkrAgroConsult. 2026. 17 Feb. [Електронний ресурс]. URL: <https://ukragroconsult.com/en/news/export-logistics-reset-2026-rail-tariffs-capacity-pressure-and-new-trade-reality/>

References:

1. Kryukova, I., & Stepanenko, S. (2022). Efficiency of domestic agrobusiness in prisms of priorities of sustainable development. *Agrosvit*, (9–10), 3. <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2022.9-10.3>
2. Rybak, M. (2022). Assessment of the efficiency and factors of entrepreneurial activity development in Ukraine. *Economy and Society*, (45). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-45-72> [in Ukrainian].
3. Zelisko, N., & Vasylyna, O. (2021). Current trends of development and functioning of agrarian business in Ukraine. *Bulletin of Lviv National Agrarian University. Economics of Agro-Industrial Complex*, (28), 126–130. <https://doi.org/10.31734/economics2021.28.126>
4. Savytskyi, E. (2021). Modern realities of innovative development of agribusiness enterprises in Ukraine. *Economy and Society*, (31). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-31-56> [in Ukrainian].
5. Kovbasa, O., & Maksychka, A. (2024). Current state of small enterprise development in the agrarian sector of Ukraine's economy. *Economy and Society*, (61). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-26> [in Ukrainian].
6. Kovbasa, O. (2024). Development of entrepreneurial activity in the agrarian sector of Ukraine's economy. *Economy and Society*, (62). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-69> [in Ukrainian].
7. Agravery. (2025). 17% of GDP and half of foreign exchange earnings: The agricultural sector confirms its key role in 2025. Retrieved from <https://agravery.com/uk/posts/show/17-vvp-i-polovina-valutnoi-virucki-agrosektor-pidtvverdvue-klucovu-rol-u-2025-roci> [in Ukrainian].
8. Ministry of Economy of Ukraine. (2025). Agricultural production of Ukraine in 2025: Season results and comparison with the EU. Retrieved from

<https://me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=ca05b9f6-c5ea-4bd3-8b88-0dc46379fdfd&title=AgrovirobnitstvoUkrainiU2025-Rotsi-RezultatySezonuTaPorivnianniaZIes> [in Ukrainian].

9. U.S. Department of Agriculture, Economic Research Service. (2026). *Feed outlook: January 2026 (FDS-26A)*. Washington, DC. Retrieved from https://ers.usda.gov/sites/default/files/_laserfiche/outlooks/113683/FDS-26A.pdf

10. Stanford Report. (2025, May 5). Rising heat and dry air cut global crop yields. Retrieved from <https://news.stanford.edu/stories/2025/05/global-crop-yields-climate-change-research>

11. Trading Economics. (n.d.). *Ukraine GDP from agriculture*. Retrieved from <https://tradingeconomics.com/ukraine/gdp-from-agriculture>

12. UkrAgroConsult. (2026, February 17). Export logistics reset 2026: Rail tariffs, capacity pressure and new trade reality. Retrieved from <https://ukragroconsult.com/en/news/export-logistics-reset-2026-rail-tariffs-capacity-pressure-and-new-trade-reality/>

Annotation

Dyukarev A. O.

State of development and assessment of the efficiency of entrepreneurial activities of agribusiness entities in Ukraine

The article examines the current state of development and evaluates the effectiveness of entrepreneurial activity of agribusiness entities in Ukraine under wartime conditions (2024–2026). It is established that the agro-industrial sector retains its key role in the national economy, generating a significant share of GDP and the majority of foreign currency earnings, despite massive losses caused by the full-scale invasion. The study reveals that the overall agricultural output declined compared to the pre-war period, while farmers expanded crop areas under cereals, demonstrating the preservation of the sector's productive potential. It is determined that the export structure remains raw-material oriented, with a notable geographic diversification of supply chains toward Asian, African and Middle Eastern markets. The operational challenges facing the industry are characterized, including logistical constraints, critical labour shortages, climate pressure and limited access to financing. The strategic directions of sectoral development are investigated: alignment with EU standards within the framework of accession negotiations, modernisation of logistics and processing infrastructure, and expansion of multimodal transport chains. To quantify the adaptive capacity of agribusiness enterprises under wartime conditions, the authors propose the Operational Resilience Index ($ORI = (V_{exp} / V_{pre}) \times (1 - L_{risk}) \times K_{adapt}$), which enables a comparative assessment of enterprise performance across regions and business models. It is established that the competitiveness of the sector is increasingly determined by complexity management and digitalisation rather than by production scale alone, positioning strategic investment in infrastructure modernisation as a fundamental condition for achieving sustainable long-term growth.

Key words: *agribusiness, agro-industrial sector, entrepreneurial activity, wartime economy, production efficiency, export, logistics, European integration, resilience, infrastructure.*